

WERKEN AAN EEN SCHONE LELIETEELT

Leliekweker Kees van Dijk en Van Iperen werken nauw samen aan een schone teelt van lelies. Zij streven ernaar ziekten en plagen in het gewas in een vroegtijdig stadium te signaleren en groene middelen effectief in te zetten, om het gebruik van chemie zo lang mogelijk uit te stellen. Van Dijk wil dit seizoen ook starten met het inzetten van natuurlijke vijanden in zijn kassen.

Tekst: Annemarie Gerbrandy, Fotografie: Linda Straathof

Leliekwekerij C.P.M. van Dijk teelt lelies op vier locaties in De Lier en Maasdijk, in totaal 6 hectare glas. Het bedrijf begon ooit met een kas van 1,5 ha in De Lier. Tien jaar geleden werd een tweede kas in Maasdijk betrokken en vijf jaar geleden werd uitgebreid met twee locaties in De Lier. Van Dijk teelt nu in twee kassen Oriëntals en in twee kassen Longliflorums. De Westlander koopt zijn bollen vroegtijdig in, om volgens een vastomlijnd schema te kunnen werken. Iedere bol wordt één keer gebruikt, vertelt hij.

De toen achttienjarige Kees van Dijk kwam zeventien jaar geleden in de kwekerij van zijn vader, die destijds nog chrysanten teelde. Naar aanleiding van een vraag van een klant besloot Van Dijk over te schakelen van chrysanten naar lelies. "Ik ben een echte kweker", aldus Van Dijk. "Ik vind het een uitdaging om een bol te laten uitgroeien tot een mooi product als de lelie." De bloemen gaan voor export de hele wereld over, naar supermarkten en groothandels. "De lelies worden jaarrond geleverd, maar dit is de beste tijd", zegt hij. "We hebben Valentijnsdag en de Russische Vrouwendag net achter de rug en nu komt de Engelse Moederdag eraan."

Groene middelen

Nu het niet meer is toegestaan om lielebollen voor het broeien te dompelen, is het heel belangrijk om boven op de bestrijding van ziekten en plagen te zitten, weet Kees van Dijk. Dat is niet altijd eenvoudig, zegt hij, het middelenpakket verschaalt door de wet- en regelgeving, daar ligt een uitdaging. "Er vallen geregeld middelen af en er komt

niets voor terug. Middelen die wel zijn toegestaan, mogen vaak maar mondjesmaat worden ingezet. We werken nu steeds meer met groene gewasbescherming, maar dat vraagt wél om een goede strategie. We kunnen een plaag beter voor zijn dan dat we extra middelen en tijd moeten inzetten om schoon te blijven.”

Van Dijk en specialist Richard van Spronsen van Van Iperen zijn vorig jaar samen om tafel gaan zitten om meer structuur in de plaagbestrijding aan te brengen. “Als je een plaag eerder in de gaten hebt en eerder kunt bestrijden, voorkom je dat de plaag zich uitbreidt”, zegt Van Spronsen. “Een nieuw fenomeen dat we de laatste jaren steeds meer in lelies zien, is trips. We denken dat dat heeft te maken met het feit dat de leliebollen niet meer worden gedompeld. Als het voorjaar wordt, heb je kans dat de trips uit de hand loopt. Onze specialisten langs de weg houden hun oren en ogen open: zodra ergens trips wordt gesignaleerd, kunnen we daar snel op inspelen. Door met regelmaat groene middelen als Azatin in te zetten, een middel met een vrij breed etiket, kunnen we plagen als trips in een vroegtijdig stadium tackelen.”

Gewas scouten

In de kassen van Van Dijk wordt een basisstrategie met groene middelen toegepast. De bedoeling is dit jaar ook met biologische beschermers te gaan werken, vertelt Van Dijk. “Er is in leliekwekerijen al ervaring opgedaan hoe biologie in zijn werk gaat en hoe we dat het beste kunnen toepassen.” Ook loopt er vanuit Van Iperen een scout eens in de twee weken de

tuinen in De Lier en Maasdijk na, om het gewas op ziekten en plagen te controleren. De scout maakt vervolgens een verslag van hetgeen hij in de kassen heeft gezien. “Mochten er dingen spelen, dan gaan Kees en ik met de scout om tafel zitten om de vervolgstategie te bepalen”, aldus Van Spronsen. “We willen niet achter de feiten aanlopen.” Van Dijk: “Als het mooi weer wordt, kan het hard gaan met de uitbraak van een plaag. Dan moet je eigenlijk intensiever gaan controleren. Maar het voorjaar is juist ook de tijd dat wij het drukker krijgen met de lelieteelt. Dan is het fijn als iemand ons kan attenderen op wat er zich in het gewas afspeelt.”

Op het moment van het gesprek is het gewas mooi schoon in de kassen van Van Dijk. “We werken nu met een preventief schema met groene middelen. Dat is op dit moment voldoende effectief. Maar mocht het over één of twee maanden nodig zijn om natuurlijke vijanden in te zetten, dan gaan we ook daarmee aan de slag. Voorheen was het moeilijk om biologie in de lelies in te passen: als we chemische middelen inzetten, kunnen we geen natuurlijke vijanden uitzetten.” Van Spronsen legt de werkwijze uit: “We geven de roofmijten in kweeklinten gelijk voermijt mee, onschuldige mijt om de biologie in leven te houden. De roofmijt vermeerdert zich in het gewas. Het duurt anderhalf tot twee weken voordat je een populatie hebt opgebouwd die in staat is een plaag aan te vallen.”

Luisbestrijding

Volgens Van Spronsen zijn de ervaringen met biologische be-

schermers over het algemeen goed. Trips kan met natuurlijke vijanden redelijk onder controle worden gehouden, luisbestrijding kan lastiger zijn, omdat er veel bestrijders moeten worden ingezet voor het gewenste resultaat, weet hij. “Om biologische bestrijding te laten slagen, is het van essentieel belang dat het gewas goed in de gaten wordt gehouden, door de teler zelf of door een gewasscout”, zegt de specialist. “Hoe eerder een plaag wordt gesignaleerd, hoe beter die kan worden aangepakt. Als wij weten wat er in een tuin in een bepaalde hoek leeft, kunnen we daar de strategie op bepalen, door bijvoorbeeld pleksgewijs natuurlijke vijanden in te zetten.”

Van Spronsen vervolgt: “We streven ernaar om zoveel mogelijk met groene middelen en biologie te werken, maar we zijn blij dat we nog correctiemiddelen hebben die we kunnen gebruiken om te resetten. Dan heeft de biologische aanpak ook een veel betere kans van slagen, omdat je het liefst zo schoon mogelijk begint met de biologische beschermers.” Van Dijk ziet wat luisbestrijding betreft ook een uitdaging voor de afzet van lelies. “Je hebt altijd luis nodig om luisbestrijding te laten slagen. De geparasiteerde luis blijft echter op het gewas zitten, maar de eindklant wil geen luis op zijn lelies hebben.” Desondanks ziet de lelieteler goede kansen voor biologische bescherming op zijn bedrijf. “We proberen samen met Van Iperen een zo goed mogelijke strategie voor de lelieteelt te vinden, met een effectieve plaagbestrijding en het zo weinig mogelijk inzetten van chemische gewasbescherming.” ■

LELIEKWEKERIJ C.P.M. VAN DIJK
Leliekwekerij C.P.M. van Dijk van Kees van Dijk (35) bestaat uit 6 hectare glas verdeeld over vier locaties in De Lier en Maasdijk. Er worden lelies geteeld van het type Oriëntal (diverse soorten) en Longliflorum (White Heaven). De lelies gaan voor export de hele wereld over, naar supermarkten en de groothandel. Van Dijk streeft er in de toekomst naar de kwekerij te optimaliseren. Er werken dertig mensen bij Leliekwekerij C.P.M. van Dijk.